

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1936 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om ökat tullskydd för filthattar.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* m. fl. väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 39, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, att för varor av nedannämnda slag, vilka införas från utlandet, skall utöver enligt tulltaxan stadgad tull utgå tilläggstull på sätt nedan sägs:

Stat. nr	Varuslag	För 1 stycke kr.
	Hattar, ej av pälsverk eller strumpstolsarbete:	
	----- andra slag: -----	
	av annat ämne:	
	av filt:	
	herrhattar:	
1194: 1	av ullfilt	1: —
1194: 2	av hårfilt	2: —
	s. k. stumpar och capeliner:	
	vågande per dussin högst 1 kg	
1197: 1	stumpar	—: —
1197: 2	capeliner	—: 25
	andra	
1197: 3	av ullfilt	—: 50
1197: 4	av hårfilt	1: —
	herrhattar:	
	försedda med garnering av varor innehållande silke:	
	av ullfilt:	
1198: 1, a	ofodrade	1: —
1198: 1, b	fodrade	1: 50
	av hårfilt:	
1198: 1, c	ofodrade	2: —
1198: 1, d	fodrade	2: 50
	andra	
1201: 1	av ullfilt	—: 75
1201: 2	av hårfilt	1: 75

Beträffande motiveringen för detta förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Vid behandlingen av motionen har utskottet anlitat byråchefen i generaltullstyrelsen T. Alsén såsom sakkunnig.

De artiklar, vilka avses i motionen, nämligen filthattar samt filtstumpar och capeliner, voro i 1911 års tulltaxa upptagna med följande tullsatser, nämligen ogarnerade hattar, filtstumpar och capeliner med 50 öre och andra slag av hattar med 75 öre, allt per stycke räknat. Till ogarnerade hattar räknas sådana, på vilka icke nedlagts annat arbete än som fordras för att giva hatten dess form, för att fästa övertyget på hattstommen eller förse brättet med fäll. Hattar, på vilka annat arbete nedlagts, hänföras i tulltekniskt hänseende till »andra slag». Med capeliner avses sådana inom damhattfabrikationen använda stumpar, som undergått en särskild pressningsprocedur, varvid det s. k. bandstället markerats. Vid 1923 års riksdag genomfördes i anledning av de år 1921 beslutade höjningarna av tullsatserna för vävnader och band, innehållande silke, en höjning av tullen med 25 öre per stycke för hattar med garnering eller montering av sådana varor, vilken tullhöjning ansågs kompensera höjningen av tullen å garnerings- och monteringsartiklarna.

I anledning av en vid 1934 års riksdag väckt motion (II: 109) beslöt riksdagen, på tillstyrkan av bevillningsutskottet (bet. nr 58), vissa tilläggstullar för ifrågavarande artiklar, nämligen med 50 öre per stycke för ogarnerade hattar och 75 öre per stycke för andra slag av hattar. Från tilläggstullarna undantogs emellertid herrhattar; ej heller skulle tilläggstull utgå för stumpar och capeliner. Motionen avsåg nämligen närmast att vinna en bättre avvägning av tullsatserna för hel- respektive halvfabrikat inom damhattstillverkningen. Utskottet uttalade, att behovet av ökat tullskydd gjorde sig kännbart särskilt i fråga om fabrikationen av damhattar, samt framhöll, att viss hänsyn syntes böra tagas till våra handelspolitiska intressen. För det dåvarande fann sig utskottet därför icke böra förorda höjning av tullsatserna för herrhattar. De beslutade tilläggstullarna, vilka trädde i kraft den 1 juli 1934, gälla till och med den 30 juni 1937.

De i nu förevarande motion föreslagna ändringarna innebära beträffande herrhattar, dels att dessa skola uppdelas i två olika kategorier, nämligen hattar av ullfilt respektive hattar av hårfilt, med högre tull för de sistnämnda, dels att sådana hattar med garnering av varor, innehållande silke, som äro fodrade, skola beläggas med högre tull än ofodrade. Beträffande hattstumpar och capeliner föreslås en uppdelning i två olika klasser alltefter vikt per dussin med bibehållande av nuvarande tull endast för stumpar, vägande per dussin högst 1 kilogram. För capeliner under nämnda viktgräns föreslås tullförhöjning. I övrigt innebär förslaget beträffande stumpar och capeliner, vägande per dussin mer än 1 kilogram, i likhet med vad som ifrågasatts beträffande herrhattar, en uppdelning med olika tull, allteftersom varan utgöres av ullfilt eller hårfilt.

Tullförhöjningarna skulle enligt motionärernas förslag utgå i form av tilläggstullar. Skillnaden mellan de nuvarande tullsatserna och de föreslagna framgår av följande sammanställning.

Tull-taxe-nr	Statis-tiskt nr		Tull för 1 stycke:	
			nu-varande	enligt för-slaget (med till-läggstull)
		Hattar, ej av pälsverk, även halvfärdiga:		
		andra slag:		
		av annat ämne:		
		ogarnerade:		
		herrhattar:		
ur 630	ur 1194	av ullfilt.....	—: 50	1: 50
» 630	» 1194	av hårfilt.....	—: 50	2: 50
		stumpar och capeliner av filt:		
		vågande per dussin högst 1 kg:		
» 630	» 1197	stumpar.....	—: 50	—: 50
» 630	» 1197	capeliner.....	—: 50	—: 75
		andra:		
» 630	» 1197	av ullfilt.....	—: 50	1: —
» 630	» 1197	av hårfilt.....	—: 50	1: 50
		med garnering eller montering:		
		av vara, innehållande silke:		
		herrhattar:		
		av ullfilt:		
» 631	» 1198:1	ofodrade.....	1: —	2: —
» 631	» 1198:1	fodrade.....	1: —	2: 50
		av hårfilt:		
» 631	» 1198:1	ofodrade.....	1: —	3: —
» 631	» 1198:1	fodrade.....	1: —	3: 50
		andra:		
		herrhattar:		
» 632	» 1201	av ullfilt.....	—: 75	1: 50
» 632	» 1201	av hårfilt.....	—: 75	2: 50

På därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit ett av *kommerskollegium* och *generaltullstyrelsen* den 24 mars 1936 avgivet gemensamt utlåtande i anledning av motionen. Efter en redogörelse för tullagstiftningen på förevarande område samt innebörden av motionen anföra ämbetsverken följande.

Den inhemska tillverkningen. Hattstumpar och capeliner samt herrhattar av filt tillverkas inom landet vid tvenne företag, nämligen Karlskrona hattfabriksaktiebolag i Karlskrona och J. A. Forss aktiebolag i Falköping. Tillverkning av herrhattar har emellertid på senaste tiden även upptagits vid aktiebolaget Linköpings strå- och filthattfabrik, vilket företag för denna tillverkning använder importerade filtstumpar. Tre fabriker, vilka tidigare tillverkade herrhattar, hava numera nedlagts. Den i tillverkningen sysselsatta arbetsstyrkan, som under de senare åren något minskats, torde för närvarande uppgå till omkring 250 personer. Den inhemska tillverkningen har uppgått till nedan angivna antal och värden:

Å r	Hattstommar, filtstumpar och dylikt		Herrhattar av filt	
	1,000 stycken	1,000 kronor	1,000 stycken	1,000 kronor
1927.....	292	341	265	1,484
1928.....	214	238	266	1,470
1929.....	249	318	241	1,434
1930.....	199	243	269	1,484
1931.....	170	180	226	1,193
1932.....	283	372	196	1,087
1933.....	186	225	191	968
1934.....	161	237	215	1,061

I förstnämnda siffror torde ingå någon obetydlighet av artiklar, som falla utom motionens ram.

Införsel. Att beträffande samtliga de i motionen angivna artiklarna erhålla en klar bild av införseln under en mera omfattande tidsperiod låter sig icke göra, enär handelsstatistikens uppdelning under de olika åren icke varit fullt enhetlig. Först från och med år 1934 äro med sidenvaror garnerade herrhattar upptagna särskilt för sig.

Till följd av på ifrågavarande områden gällande förhållanden kunna ej alltför säkra slutsatser dragas beträffande förskjutningarna under olika år av importen inom de särskilda rubrikerna. Importsiffrorna äro nämligen starkt påverkade av modets växlingar, vilket särskilt i fråga om damhattar föranleder förskjutningar i införselsiffrorna. Det för närvarande beträffande damhattar rådande modet, vilket karakteriseras av stark återhållsamhet i fråga om montering, har under de senaste åren föranlett ökad import av ogarnerade hattar och capeliner och motsvarande minskning i importen av garnerade och monterade hattar, en omständighet som bör tagas i betraktande vid bedömandet av importsiffrorna för de båda statistiska numren 1194 och 1198. Såsom av det statistiska materialet ytterligare framgår utgör för närvarande importen av herrhattar med garnering av sidenvaror omkring 90 procent av hela införseln under detta nummer. Införseln av ogarnerade filthattar och capeliner torde så gott som uteslutande eller i varje fall till övervägande del vara att hänföra till damhattarnas område. Tullen å ogarnerade herrhattar av filt (tulltaxenr 630, statistiskt nr 1194) har sålunda ej intresse ur annan synpunkt än att förhållandet mellan denna tullsats och tullen å garnerade hattar avväges så, att marginalen icke inbjuder till införsel av hattar i ogarnerat i stället för i garnerat skick. Enahanda är i stort sett förhållandet beträffande filthattar med garnering av varor, i vilka silke icke ingår (statistiskt nr 1201). Såsom av handelsstatistiken framgår införas sistnämnda slag av hattar endast i obetydlig omfattning. Sålunda utgjorde hela införseln år 1935 blott omkring 11,000 stycken. Medelvärdet för införseln av dessa hattar under nämnda år utgjorde kronor 3.30 per stycke. Även den inhemska tillverkningen lär vara obetydlig.

Införseln till Sverige av filtstumpar samt capeliner och hattar av filt utgjorde åren 1926—1935.

Å r	S. k. filtstumpar		Filthattar					
			ogarnerade även- som capeliner	andra slag				
	Stat. nr 1197	Stat. nr 1194		med garnering el. montering, inne- hållande silke		andra		
	1,000 st.	1,000 kr.	1,000 st.	1,000 kr.	1,000 st.	1,000 kr.	1,000 st.	1,000 kr.
1926.....	147	293	153	614	899	4,944	23	92
1927.....	271	543	359	1,437	970	5,337	25	100
1928.....	309	618	499	1,995	1,059	5,826	23	92
1929.....	342	646	615	1,654	1,024	6,078	31	179
1930.....	253	382	681	1,651	1,209	7,272	38	186
1931.....	133	207	475	1,101	1,102	6,947	29	116
1932.....	141	281	470	1,343	837	5,640	41	185
1933.....	99	170	487	1,139	763	4,486	35	108
1934.....	130	209	524	1,319	¹ 794	¹ 4,547	15	46
1935.....	165	224	668	1,462	² 884	² 4,928	11	36

1,000 st. 1,000 kr.

¹ Härav herrhattar 716 4,103
² ” ” ” 811 4,528

Värdena äro åren 1926—1928 på grund av gällande värdeberäkningsmetod osäkra. Fr. o. m. 1929 äro värdena antingen *deklarerade* eller — för varuposter, ink. med post och såsom s. k. sorteringsgods — *beräknade* med ledning av den värdedeklarerade införseln.

Införselns fördelning å inköpsländer åren 1926, 1930 och 1935.

Inköpsländer	S. k. filtstumpar		Filthattar									
			ogarnerade även- som capeliner	andra slag								
	Stat. nr 1197			Stat. nr 1194			med garnering el. montering, inne- hållande silke			andra		
	1,000 st.											
	1926	1930	1935	1926	1930	1935	1926	1930	1935	1926	1930	1935
Danmark	11	18	5	18	102	60	33	22	53	1	3	0
Tyska riket.....	81	136	104	86	321	271	491	654	344	11	18	6
Storbritannien	0	1	2	6	5	7	90	67	137	3	1	2
Italien	1	25	6	1	39	25	80	50	95	0	0	0
Österrike	6	16	4	18	37	21	68	93	84	5	6	1
Tjeckoslovakien	23	40	33	10	133	227	52	242	145	1	3	1
Övriga länder.....	25	17	11	14	44	57	85	81	26	2	7	1
Summa	147	253	165	153	681	668	899	1,209	884	23	38	11

¹ Införseln av herrhattar utgjorde 1935 i 1,000 st.: Danmark 50, Tyska riket 293, Storbritannien 132, Italien 95, Österrike 79, Tjeckoslovakien 140, övriga länder 22 = summa 811.

Utförseln av herrhattar av filt uppgick år 1934 till 5,565 stycken med ett värde av 24,374 kronor.

Pris å herrhattar. Beträffande herrhattar av filt med garnering av varor, innehållande silke, vilka samtliga äro hänförliga till tulltaxenr 631, statistiskt nr 1198: 1, hava följande uppgifter å styckepriser meddelats:

	Svenskt engrospris enligt motionen kronor	Tyska pris		Engelska pris	
		Lägsta kronor	Mellanpris kronor	Lägsta kronor	Mellanpris kronor
Mjuk ullfilt, utan foder ..	3: 47	¹ 2: 40	3: 80	2: 85	3: 40
» » med » ..	4: 02	2: 90	4: 40	3: 20	3: 90
Styv » utan » ..	4: 33	3: 50	4: 75	2: 55	4: 55
» » med » ..	4: 88	4: —	5: 25	2: 90	5: 25
Mjuk hårfilt, utan » ..	7: 11	¹ 5: —	5: 70	5: 80	7: —
» » med » ..	7: 65	5: 50	6: 30	6: 30	7: 70
Styv » utan » ..	7: 85	förekomma endast i ringa utsträckning		5: 60	7: —
» » med » ..	8: 36			6: 35	7: 75

De utländska prisen äro beräknade utan tull och frakt. Utöver ovanstående prisuppgifter må anföras, att tyska ullvelourhattar med foder för närvarande anses betinga ett pris av 4.15 kronor. Hårvelourhattar med foder uppgivas kosta: av tyskt fabrikat lägst 7.20 kronor, av engelsk tillverkning 8.25 kronor. Velourhattar användas för närvarande icke i större utsträckning. Beträffande övriga herrhattar har uppgivits, att försäljningen av styva hattar under de senare åren gått avsevärt tillbaka och att desamma för närvarande utgöra en mindre del av förbrukningen. Medelvärdet för importen av herrhattar, hänförliga till statistiskt nr 1198: 1, utgjorde under åren 1934 och 1935 5.73 kronor respektive 5.58 kronor per stycke.

Ämbetsverken ingå härefter på den i motionen föreslagna uppdelningen av rubrikerna för filtstumpar och capeliner allt efter olika vikt per dussin samt av rubrikerna för herrhattar med hänsyn till deras egenskap av fodrade eller ofodrade. Gentemot förslaget i denna del anføres bland annat, att detsamma innebär en alltför långt gående specialisering av tulltaxan samt att ämbetsverken funnit de härför anförda skälen i vissa delar även i sakligt avseende mindre tungt vägande.

Vidare redogöra ämbetsverken för behandlingen vid 1934 års riksdag av frågan om avvägningen av tullskyddet för den inhemska tillverkningen, varvid, såsom redan inledningsvis framhållits, bevillningsutskottet fann sig för det dåvarande icke böra förorda höjning av tullsatserna för herrhattar. Ämbetsverken fortsätta härefter:

De handelspolitiska synpunkter, som riksdagen år 1934 anlade vid bedömandet av denna tullfråga, torde alltjämt förtjäna visst beaktande. Ämbetsverken anse sig ej heller nu böra förorda en ökning av tullskyddet i den utsträckning, som motionärerna föreslå. Även med hänsyn till tullens åter-

¹ Lägsta fastställda exportpris.

verkan på försäljningspriset synes förslaget i dess förevarande form ingiva vissa betänkligheter. En jämförelse mellan de föreslagna tullsatserna och inköpsprisen å hattar utvisar nämligen, att förslaget skulle innebära en avsevärd tullbeskattning av de billigare slagen av hattar, vilka användas av den mindre köpstarka delen av befolkningen. Däremot synes en högre tull å hårfilthattar av vissa skäl motiverad.

Av allt att döma är det också i fråga om detta senare slag av hattar, som den inhemska industrien är i behov av ökat skydd för sin tillverkning. Det torde vara förklarligt, att denna för vårt land jämförelsevis nya tillverkning har svårigheter att göra sig gällande i konkurrens med sedan gammalt å den svenska marknaden väl inarbetade utländska fabrikat. Enligt de upplysningar, som kommit ämbetsverken tillhanda, äro arbetskostnaderna för hårfilthattar 50 till 100 procent högre än för ullfilthattar. Priserna ligga också avsevärt högre. Då man finner, att medelvärdet år 1934 för med sidenvaror garnerade herrhattar av filt under åren 1934 och 1935 utgjorde 5.73 kronor respektive 5.58 kronor samt för ullfilthattar angivits så låga pris som för ofodrade 2.40—3.50 kronor och för fodrade 2.90—4.00 kronor, torde man kunna räkna med ett medelvärde för hårfilthattar av 7—8 kronor per stycke. I detta sammanhang må nämnas, att medelvärdet å införseln från Storbritannien av med sidenvaror garnerade herrhattar av såväl ull- som hårfilt år 1934 utgjorde 7.37 kronor.

Beträffande hårfilthattar torde sålunda en justering av tullsatserna kunna vara motiverad på så sätt, att enahanda tilläggstullar, som för närvarande gälla för damhattar, nämligen 50 öre pr styck för ogarnerade och 75 öre för garnerade, göras tillämpliga även på herrhattar av hårfilt. Emellertid vilja ämbetsverken erinra om de handelspolitiska betänkligheter, vilka, såsom förut nämnts, vid 1934 års riksdag gjorde sig gällande emot en dylik tullförhöjning. De handelspolitiska synpunkterna böra givetvis även nu tillmätas väsentlig betydelse vid frågans slutliga avgörande.

Tilläggstullen å ogarnerade samt med andra än sidenvaror garnerade herrhattar av filt skulle icke få nämnvärd annan praktisk betydelse än till förekommande av en införsel av dessa varor i icke sedvanlig form för att ernå lägre tullbeskattning.

För generaltullstyrelsens vidkommande har den föreslagna uppdelningen av herrhattar efter deras egenskap av ullfilt- eller hårfilthattar ingivit vissa betänkligheter beträffande möjligheterna att lösa härmed förenade tulltekniska svårigheter. Visserligen säges skillnaden vara lätt att konstatera, då nämligen hårfilten vid strykning mot handen kännes len och silkesartad, ullfilten däremot strävare. Emellertid förekomma gränsfall, då vissa svårigheter säkerligen komma att göra sig gällande. Så lär finnas en kvalitet av hattar, s. k. blandningshattar, som utgöras av ullfilt och böra betraktas såsom ullfilthattar men vilka under tillverkningsproceduren besprutats med hår och på grund härav till utseendet starkt erinra om hårfilthattar. Emellertid kan hänvisas till att vissa andra länders tullagstiftning på detta område företer enahanda differentiering av tullskyddet, som här ifrågasättes, och att därmed förenade svårigheter av tullteknisk natur böra kunna övervinnas hos oss lika väl som i andra länder. Därest viktigare näringspolitiska intressen anses kräva en specialisering, som kan vara förenad med vissa tulltekniska svårigheter, torde betänkligheterna häremot, därest de icke äro särskilt tungt vägande, böra stå tillbaka för det allmänna intresset. I förevarande fall anser generaltullstyrelsen sig oaktagat vad nu anförts kunna tillstyrka förslaget i denna del.

Då tilläggstullarna för damhattar gälla till och med den 30 juni 1937, synes samma tid böra bestämmas beträffande de föreslagna tilläggstullarna för herrhattar.

På grund av vad sålunda anförts få ämbetsverken föreslå, att bevillningsutskottet måtte föreslå riksdagen att besluta införandet av följande tilläggstullar, att gälla till och med den 30 juni 1937:

Tulltaxe- nr	Statistiskt nr	V a r u s l a g	Tilläggstull kronor
ur 630	ur 1194	Herrhattar av hårfilt, även halvfärdiga: ogarnerade ..... 1 st. andra slag:	0: 50
ur 631	ur 1198: 1	försedda med garnering eller monter- ing av varor, innehållande silke 1 st.	0: 75
ur 632	ur 1201	andra ..... 1 st.	0: 75

I anledning av motionen ha skrifter ingivits till utskottet från hattfabrikanter och från representanter för handeln med hattar. Av dessa skrifter ha ämbetsverken beretts tillfälle taga del.

Utskottet.

Av den i ärendet verkställda utredningen framgår, att behovet av ökat tullskydd för tillverkningen av herrhattar gör sig särskilt gällande beträffande hattar av hårfilt, vilka i gällande tulltaxa äro belagda med samma tull som billigare, av ullfilt tillverkade hattar. Enligt ämbetsverkens uppfattning skulle genomförandet av en högre tull för förstnämnda slag av hattar vara motiverad. En sådan differentiering av tullsatserna för dessa olika slag av hattar gäller i så gott som alla andra länder, där tillverkning av herrhattar bedrives. Vid bedömandet av denna fråga bör emellertid, såsom 1934 års bevillningsutskott framhållit och ämbetsverken jämväl nu understrukt, viss hänsyn tagas till handelspolitiska synpunkter. Med beaktande härav och de särskilda upplysningar, som lämnats utskottet, finner sig utskottet i frågans nuvarande läge icke böra förordna höjning av tullsatserna på förevarande område. Utskottet hemställer därför,

att motionen II: 39 av herr Holmgren m. fl., om ökat tullskydd för filthattar, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 maj 1936.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg i Katrineholm, Hansén, Nilsson i Landeryd, Hjalmarsson, friherre Lagerfelt, Lövgren i Boden, Olsson i Närlinge, Björklund, Nylander i Stockholm, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Sjödahl, Berg i Karlskrona, Löfvander, Werner i Hultsfred, Brännström i Skellefteå, Mårtensson och Hagberg i Malmö.